

MARIA MĂTĂSARU

CARMEN NEDELCU

MARIA CHIRILOAIE

VIORICA PRICOPOAIA

CAIET
DE OBSERVAȚIE PSIHOPEDAGOGICĂ
A PREȘCOLARULUI

Argument

Domeniul educațional constituie pentru educator „un câmp al acțiunii practice”, dar și un domeniu al observării, analizei, reflexiei, interpretării conceptuale, în scopul ameliorării și optimizării practicii educaționale.

Cercetările dezvoltate în ultimele decenii în domeniul învățământului, paradigma „practicianului reflexiv” (D. Schön), observarea directă și variată a activității personalului didactic, situat pe diverse trepte de formare și dezvoltare profesională atrag atenția asupra unor carențe și dificultăți, privind formarea și aplicarea competențelor psihopedagogice ale educatorilor. Astfel, o centrare permanentă a educatorului pe acțiune (în clasa, grupa de grădiniță etc.), independent de conștientizarea și reflectarea asupra fiecărei secvențe, îl face să treacă pe lângă semnificația actelor sale. Activități didactice desfășurate adesea „impecabil” de către un educator sau altul se dovedesc a fi de fapt transpunerea în practică a unor „modele”, „trucuri ale meseriei” preluate mecanic, prin învățare imitativă de la un formator sau din diverse tipuri de curriculum – suport.

Iată de ce, atât în programul formării inițiale, cât și în cadrul diverselor activități de formare continuă a personalului didactic, o pondere însemnată trebuie acordată formării și dezvoltării capacităților de explorare, conștientizare și de analiză a diverselor componente ale procesului de învățământ, de articulare și compatibilizare a premiselor teoretice psihopedagogice cu demersul practic. Aceasta presupune, în primul rând, o bună cunoaștere a profilului psihologic al copilului în vederea proiectării și desfășurării unor acțiuni educative diferențiate, personalizate, care să sprijine și să stimuleze dezvoltarea predispozițiilor ereditare ale acestuia.

Pe aceste coordonate se înscrie și lucrarea **„Caiet de observație psihopedagogică a preșcolarului”**, elaborată de un grup de educatoare cu o bogată și valoroasă experiență didactică și de cercetare aplicativă, în cadrul Proiectului „Focus”, coordonat de Maria Mătășaru, institutor-metodist al Casei Corpului Didactic „Grigore Tabacaru” Bacău.

Caietul este structurat pe trei secțiuni:

- 1) **fundamentarea teoretică** a demersului cunoașterii psihopedagogice a copilului preșcolar de către educatoare prin selecția și organizarea unor informații de actualitate și de mare importanță din domeniul psihologiei copilului și psihologiei dezvoltării. Aceste informații sprijină educatoarea, care utilizează metoda observației în cunoașterea manifestărilor comportamentale ale preșcolarului;
- 2) o **structură-cadru** pentru realizarea practică a observațiilor curente pentru 25 copii;
- 3) prezentarea unui **model de fișă de caracterizare psihopedagogică**, care urmează a fi completată de către educatoare la finele preșcolarității, prin coroborarea și interpretarea datelor culese prin intermediul unor metode de cunoaștere psihologică accesibile educatoarei, precum: observația, convorbirea, analiza produselor activității, experimentul psihopedagogic, unele probe pedagogice (poate fi solicitat sprijinul psihologului/consilierului școlar).

Observarea curentă a conduitelor de comunicare, de joc, socio-relaționale ale copiilor, concomitent cu centrarea pe realizarea obiectivelor pedagogice ale procesului educativ din grădiniță, face posibilă colectarea pe intervale mai mari de timp a unor date care pot sugera ipoteze verificate, apoi, prin observații sistematice. Date fiind dificultățile întâmpinate de către majoritatea educatoarelor în interpretarea psihopedagogică a faptelor înregistrate, se impune completarea fișei de caracterizare psihopedagogică numai după efectuarea unui număr optim de observații, desfășurate în condiții cât mai variate, pe intervale mai lungi de timp. „Principalul constă în interpretarea corectă a materialului, pentru a nu confunda aparența cu esența, secundarul cu caracteristicul”, avertiza A. Cosmovici.

Educatoarele vor descoperi în acest ghid un instrument util, funcțional și accesibil, iar efortul completării acestuia va fi dublu răsplătit: întâi, pentru fundamentarea cu mai multă rigoare a actului educativ din grădiniță, al doilea, pentru beneficiul înregistrat în planul dezvoltării profesionale.

Conf. univ. dr. **Constanța Dumitriu**,
Universitatea din Bacău

CUNOAȘTEREA PSIHOPEDAGOGICĂ A COPILULUI PREȘCOLAR

1. Ce înseamnă cunoașterea copilului ?

Reprezintă activitatea sistematică și continuă prin care educatoarea culege date referitoare la particularitățile de vârstă și individuale ale copiilor din grupă. Îmbinând diferite metode și instrumente de cercetare, aceasta prelucrează datele obținute în vederea configurării profilului psihologic al copilului. În funcție de aceste rezultate, stabilește strategiile educaționale la nivelul posibilităților reale ale copiilor, în vederea realizării unui program educativ individualizat.

În sens mai larg, obiectul cunoașterii psihopedagogice este constituit de personalitatea copilului.

2. De ce este necesară cunoașterea copilului ?

Necesitatea cunoașterii psihopedagogice rezultă din:

- sarcina majoră ce revine grădiniței de a-l pregăti pentru școală și viață;

- principiile reformei învățământului, care promovează personalizarea actului didactic în scopul dezvoltării copilului în funcție de ritmul propriu de dezvoltare, de disponibilitățile genetice;

- respectarea principiilor pedagogice (al accesibilității, al tratării diferențiate și individualizate);

- adaptarea strategiilor de proiectare, organizare și evaluare în funcție de legitățile dezvoltării psihofizice și individuale ale copilului.

3. Care sunt funcțiile cunoașterii psihopedagogice ?

Cunoașterea psihopedagogică a copiilor nu reprezintă un scop în sine, ci este un element necesar pentru fiecare educatoare în vederea organizării strategiei educaționale. Aceasta îndeplinește următoarele funcții:

- *funcția diagnostică* – constă în precizarea unui diagnostic pedagogic pe baza informațiilor referitoare la nivelul de dezvoltare psihofizică, care să asigure alegerea celor mai eficiente modalități de intervenție educativă; se realizează prin evaluări inițiale la început de ciclu, de an școlar, de modul de instruire sau de proiect;

- *funcția prognostică* – se referă la anticiparea tendințelor și ritmului de evoluție ale copilului, permițând educatoarei să valorifice, cât mai eficient, potențialul de dezvoltare al acestuia; se realizează în etapa de proiectare a obiectivelor, conținuturilor și demersului educațional;